

مرور نظام مند و فرا تحلیل پژوهش های انجام شده در حوزه سوء مصرف مواد نیروزا در ورزشکاران ایرانی

مجری: دکتر علی کاشی

عضو هیئت علمی پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی. ۱۳۹۵.

چکیده:

گرچه تحقیقات متعددی در کشور به بررسی مصرف مواد نیروزا در جوامع مختلف پرداخته اند اما تاکنون مطالعه ای این تحقیقات را مرور نکرده و میزان شیوع مصرف این مواد را در جوامع مختلف مورد تحلیل کمی قرار نداده است. هدف از این تحقیق مرور سیستماتیک و فراتحلیل پژوهش های انجام شده در زمینه سوء مصرف مواد نیروزا در کشور در جوامع مختلف بود.

در این مطالعه مروری و فراتحلیل تعداد ۳۱ تحقیق واجد شرایط برای ورود به این مطالعه انتخاب شدند. در مجموع در این تحقیقات ۲۱۴۱۳ آزمودنی مورد بررسی قرار گرفته بود. از بین این تحقیقات ۱۹ تحقیق بر روی نمونه های ورزشکار انجام شده و تعداد ۸۰۷۸ ورزشکار در این دوازده تحقیق مورد بررسی قرار گرفته بودند. ۱۲ تحقیق هم دارای نمونه هایی از عموم نوجوانان و جوانان اعم از دانش آموز و دانشجو بوده اند که در این تحقیقات نیز ۱۳۳۳۵ دانش آموز یا دانشجو مورد بررسی قرار گرفته بودند. مجری طرح تحقیقی نیز در ۱۲ مطالعه تحقیقی همکاری داشته و در این تحقیقات با استفاده از یک ابزار یکسان ۸۶۴۱ پرسشنامه خود گزارش دهی در بین جوانان و نوجوانان کشور توزیع کرده بودند. پس از جمع آوری و کد گذاری اطلاعات این ۳۱ تحقیق با استفاده از نرم افزار CMA همه داده ها کدگذاری و با استفاده از دو مدل ثابت و تصادفی مورد تحلیل قرار گرفتند.

نتایج فراتحلیل انجام شده در این زمینه نشان داد که در مردان ایرانی برآورد نقطه ای میزان شیوع مصرف مواد نیروزا بر اساس مدل تصادفی ۳۸/۲ درصد، مصرف داروهای نیروزا در ۱۴/۸ درصد، شیوع مصرف مکملها ۲۵/۵ درصد، مصرف مواد نیروزا در مردان ورزشکار ایرانی ۶۳/۹ درصد و در جوامع غیر ورزشی حدود ۱۲/۵ درصد است. در جامعه زنان نیز فراتحلیل با مدل تصادفی نشان داد که شیوع مصرف مواد نیروزا ۱۰/۲ درصد، شیوع مصرف داروهای نیروزا ۴ درصد، شیوع مصرف مکملها ۶/۱ درصد، شیوع مصرف مواد نیروزا در زنان ورزشکار جامعه ایرانی ۲۸/۳ درصد و شیوع مصرف مواد نیروزا در زنان جوامع عادی و یا غیر ورزشکار ایرانی برابر با ۵/۳ می باشد. نگرش ورزشکاران ایرانی به مصرف مواد نیروزا نگرشی اغلب منفی بود، آگاهی از عوارش جانبی مواد نیروزا در جامعه ایرانی متوسط و کمتر از متوسط و آگاهی از دوپینگ متوسط و بیشتر از متوسط ارزیابی شد. در این تحقیق ۲۷ متغیر خطرزا در مصرف مواد نیروزا شناسایی شدند که توجه به آنها می تواند در کاهش مصرف مواد نیروزا موثر باشد.

نتایج این تحقیق نشان داد مصرف مواد نیروزا و دوپینگ واقعیتی انکار ناپذیر بوده و به عنوان یک مسئله اجتماعی در حال رشد و گسترش می باشد. مصرف مواد از ورزشکاران به جوامع غیر ورزشی و از مردان به زنان نیز کشیده شده و در صورت عدم توجه مسئولین، سیاستمداران و برنامه ریزان به این موضوع هر روز شاهد آسیب بیشتر جوانان و نوجوانان کشور عزیزمان خواهیم بود.

کلمات کلیدی: فراتحلیل، دوپینگ، مواد نیروزا، شیوع، نگرش، عوارش جانبی